

Rödbläran

Botanisk tidskrift för Jämtland, Härjedalen, Medelpad och Ångermanland

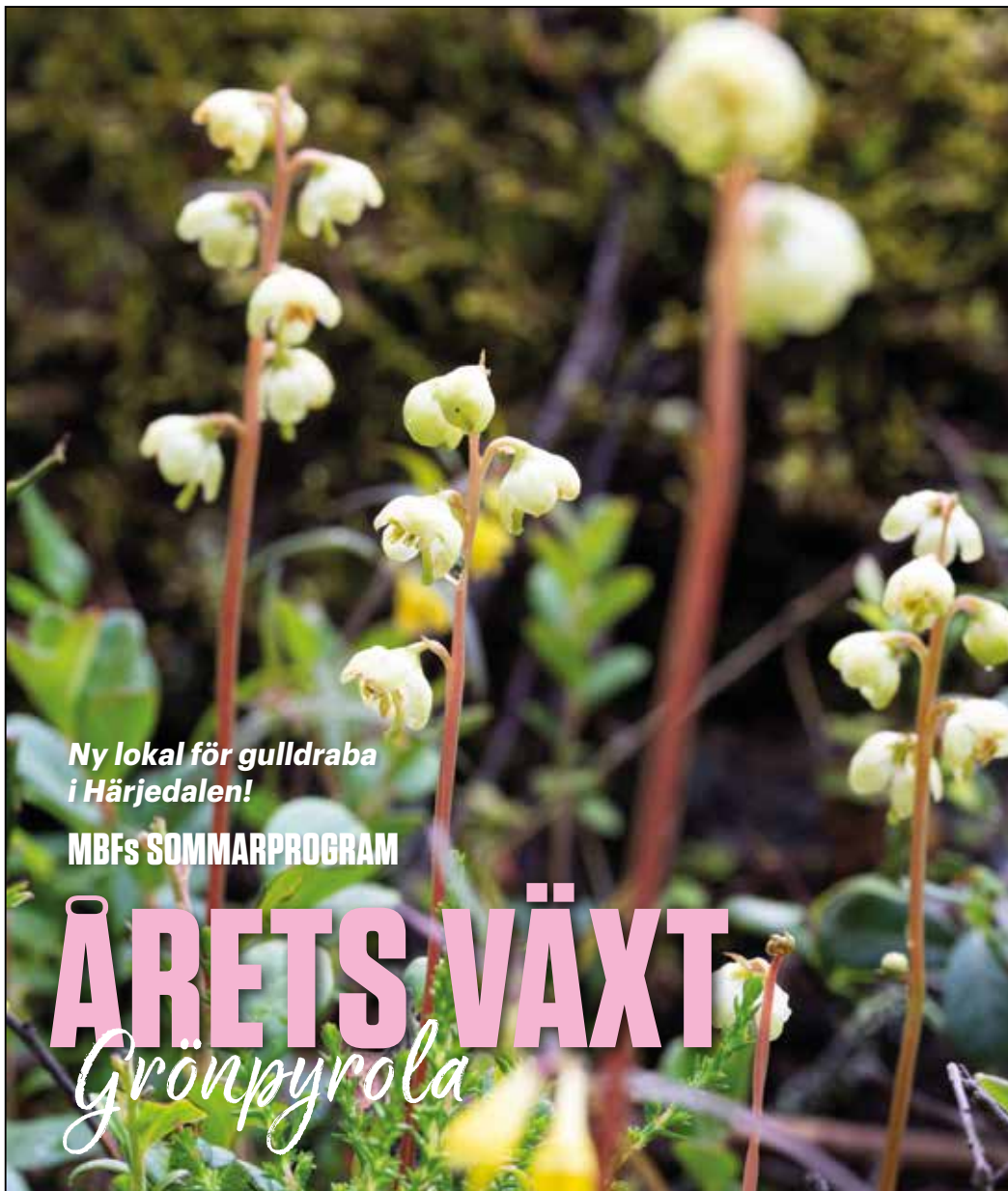

FOTO: KERSTIN STICKLER

*Ny lokal för gulldraba
i Härjedalen!*

MBFs SOMMARPROGRAM

ÅRETS VÄXT

Grönpyrola

Innehåll

- 3 Det som göms i snö.
- 4 Årets växt 2022
- 6 Alnöseminariet blev rörlig bild
- 8 Tallnatskogar i Medelpad och Jämtland
- 12 Inventering av kärleväxter i västra Jämtland inom Atlasprojektet
- 14 Naturskyddsföreningen satsar på artrika vägar
- 18 Mjällån – ett reservat i ständig förändring
- 22 MBFs sommarprogram 2022
- 26 Ny lokal för gulldraba

BESÖK OSS
PÅ FACEBOOK:

- Jämtlands botaniska sällskap JÄBS
- Medelpads Botaniska Förening

Inventering av kommunal rekreationsskog i Sundsvall

Medelpads Botaniska Förening och Sundsvalls Mykologiska Sällskap har 2019–2021 tillsammans inventerat en kommunal rekreationsskog på uppdrag av Sundsvalls kommun.

➔ Rapport finns att läsa på MBF hemsida: medelpadsbotaniska.se/florainvent/

FLORAVÄNNER!

■ Så härligt att återigen kunna samlas och glädjas åt allt som spirar omkring oss. Till vår hjälp utvecklas nya digitala hjälpmedel i allt snabbare takt. En ny förbättrad floraväktarapp finns klar för användning denna säsong. Den lär kunna underlätta floraväktararbetet en hel del framöver. Appen kan laddas ned för både android och iphone.

SBF har även utvecklat en fantastisk botanikportal. Den innehåller så mycket om kärleväxterna i Norden att om man dyker ned i den riskerar man att aldrig komma upp igen. Portalen kan man hitta på <https://botanikportalen.se/home> Allt detta är ett stöd för oss som ser fram emot en ny säsong utan restriktioner men med många exkursioner.

Till sist vill vi sända hjärtliga gratulationer till Gävleborgs Botaniska Sällskap, GÄBS, som har firat 40-årsjubileum! Jämtlands Botaniska Sällskap, JÄBS, och Medelpads Botaniska Förening, MBF gratulerar och hoppas att vi, när vi nått samma mogna ålder också är lika vitala.

EVA SUNDIN, ORDF. MBF

Liten vårtrattskivling.

Det som göms i snö...

När de första varma vårvinterdagarna etsat hål på snötäcket på sina ställen börjar många av oss ivrigt titta efter tussilago och nässeljärilar och andra vårtecken i naturen. Färre letar efter de första marksvamparna trots att några av dessa kan vara precis lika tidiga.

TEXT OCH FOTO: EVA SUNDIN OCH HÅKAN SUNDIN

ett trevligt exempel är liten vårtrattskivling *Rhizocybe pruinoso*. Så fort isen och snön börjar släppa sitt grepp står den där. Arten har en hatt som är ett par till högst tre centimeter bred, den är plan till konvex oftast något nertryckt i centrum. Färgen är gråbrun till pruinöst gråaktig på hatten och utan speciell doft. Så i stort en ganska oansenlig art.

MÅNGA MARKSVAMPAR förvandlas efter en frostperiod från prydliga hattar till en oigenkännlig sörja. Åter andra som frostväxskivlingen till exempel behöver någon frostnatt för att starta tillväxten av fruktkroppar. Liten vårtrattskivling däremot, kan liksom bombmurklan *Sarcosoma globosum* bilda fruktkroppar på hösten som klarar att övervintra under

snön. När de smält fram igen är de helt fräscha och klarar att leva vidare.

Svampen växer på mossa i barrskog. De fynd vi har gjort har varit vid tall.

Arten är i huvudsak spridd i Svealand och norra Götaland. Den är ej rapporterad söder om Småland i Artportalen. I norr finns bara några få rapporter kring Sundsvall/Härnösand, Umeå samt Luleå. Svampens tidiga uppdykande i samband med snösmältningen gör väl att den lätt förbises. Det man inte förväntar sig är ju som bekant svårare att ”se”. Vem letar efter svampar på de barmarksfläckar som finns när snön ligger tjock runtomkring? Så det kan vara en god idé att ge sig ut. Det finns ju inte många andra skivlingar igång vid denna tid på året. ■

Grönpyrola, *Pyrola chlorantha* Årets växt 2022

Svenska Botaniska Föreningen utser varje år en växt eller en grupp av växter som förtjänar extra uppmärksamhet till årets växt. För 2022 har föreningen utsett grönpyrola, *Pyrola chlorantha*, till årets växt.

TEXT: LARS-ÅKE BÄCKSTRÖM FOTO: LARS GRÖNVIK

Grönpyrola är en lite förbisedd art inom släktet *Pyrola*. Den är flerårig och har en rosett av mörkt gröna blad vid marken. Bladen är vintergröna, de har rödbrunt skaft, rund bladskiva med spetsig bas och ljusa nerver som slutar i en liten vit knöl där nerven når bladkanten.

Under sommaren blommar den med blekt gröngula blommor i en allsidig klase från en upprätt rödaktig stjälk. Blommorna öppnar sig helt, det grönaktiga stiftet är böjt och utskjutande. Blommorna har trubbigt trekantigt foderblad vid basen. Blomning inträffar ungefär från mitten av juni till slutet av juli. Pollineringen sköts av insekter, främst humlor. Kapseln är femrummig och klotrund, med många små frön som sprids med vinden. Efter blomningen kvarstår de gamla brunaktiga fruktställningarna under lång tid. Växten sprider sig också vegetativt via underjordiska utlöpare.

SLÄKTET PYROLA ingår i familjen Ljungväxter, *Ericaceae*. I Sverige finns förutom grönpyrola arterna klotpyrola, *Pyrola minor*, klockpyrola, *Pyrola media*, och vitpyrola, *Pyrola rotundifolia*.

Blad av grönpyrola, Bensjö Jämtland.

Vitpyrola är dessutom indelad i tre underarter: vanlig vitpyrola (*subsp. rotundifolia*), norskpyrola (*subsp. norvegica*) och sandpyrola (*subsp. maritima*). Bland släktingar kan också nämnas björkpyrola, *Orthilia secunda*, ögonpyrola, ▶

Grönpyrola,
Bensjö Jämtland.

▶ *Moneses uniflora*, och ryl, *Chimaphila umbellata*, alla närstående till *Pyrola*. Grönpyrola växer i torr till frisk, gärna stenig skogsmark. Den föredrar väl-dränerade äldre barrskogar, sluttningar, rasbranter, åsar, och grusvägskanter. I regioner med stora moränområden kan den vara ganska vanlig, men generellt minskar den kraftigt i Sverige, troligen beroende på påverkan från det rationella skogsbruket. Ni som floraväktar knärot, *Goodyera repens*, kan med fördel också leta efter grönpyrola som ibland uppträder i samma biotoper.

I MARS 2022 finns det på Artportalen 535 fyndrapporter för grönpyrola från våra landskap. 132 av dessa är från landskapet Jämtland, 43 från Härjedalen, 154 från Ångermanland och 206 från Medelpad.

Det saknas hittills fynd väster om Storsjön i Jämtland och få fynd har rapporterats från den norra delen av landskapet. ■

Så registrerar du dina fynd...

Under 2022 är du extra välkommen att rapportera fynd av grönpyrola. Rapportera direkt i Artportalen: www.artportalen.se. Gärna med foton för att säkerställa att det är rätt art, speciellt om den är vegetativ (bladen är alltid viktiga). Ange antalet plantor, beskriv biotopen, och meddela om något uppenbart hot mot lokalen föreligger. Registrera dina rapporter senast 2022-10-15.

Kontakta någon i MBF eller JÄBS om du behöver hjälp. På SBF:s hemsida svenskbotanik.se kan du läsa mer om inventeringen av Årets växt.

Limacella vinosorubescens. FOTO: MIKAEL JEPPSON

Alnöseminariet blev rörlig bild

Stig Carlsson i Timrå naturskyddsförening filmade lyckat Alnöseminarium.

TEXT: JAN-OLOF TEDEBRAND

Den speciella naturen på norra Alnön och Tynderölandet har under århundraden fascinerat botanister och geologer. Flyttade kalk fördes upp till jordytan av en forntida vulkan och spreds i sprickgångar över en stor del av kustområdet. Vår landskapsbotanist Rolf Lidberg (1930–2005) var även intresserad av de geologiska tidsåldrarna. Rolf tecknade kul

bild av trilobiten som för cirka 600 miljoner år sedan besåg vulkanutbrottet.

KALKSTENSOMRÅDET kring Alnön påminner lite grand om öländska alvaret med svampar och växter som gynnas av kalksten och milt havsklimat. Marksvampen *Limacella vinosorubescens* är exempel på en "ölandsart"

Så föddes alnöten, Ögonvittne i Trilobiten.

TECKNING: ROLF LIDBERG

Strandsnärlja vid Myckeläng. FOTO: HÅKAN SUNDIN

som även finns på Alnöalkstenen. Jeanette Södermark fann den tjugigt röda rariteten under mykologiveckan i Timrå 2014 vid Bergeforsen och på den lättvittrade Alnöbergarten beforsit. Belägg är deponerat i Göteborgs herbarium (GB).

Strandsnärlja *Cuscuta europaea subsp. halophyta* är en sydlig parasit på havsstrandväxter som Stefan Grundström fann år 2004 på strandäng med Alnöalksten vid Myckeläng, Tynderö socken. Nordligaste fyndet i Sverige.

NU UNDER HÖSTEN 2021 var vi en arbetsgrupp som förberedde brett upplagt Alnöseminarium på fina konferensstället Söråker herrgård i Timrå: John Granbo från Länsstyrelsen Västernorrland, Stefan Grundström, Eva Sundin, Håkan Sundin och undertecknad från Medelpads Botaniska Förening samt Tomas

Binett från Sundsvalls Geologiska Sällskap. John Granbo och Stefan Grundström lotsade de cirka 40 deltagarna genom seminariets korta informativa pass. Vi hade lagt in rejäla fikapass för trevligt minglande.

Seminariet blev även en test på tekniken att filma och lägga ut föredrag för en större publik. Testet blev mycket lyckat. Stig Carlsson i Timrå Naturskyddsförening filmade skickligt de 14 passen, Emil V. Nilsson, redaktör för Svensk Botanisk Tidskrift och Håkan Sundin ordnade till filmen som kan ses på Svenska Botaniska Föreningens hemsida. ■

➔ Man kan välja att bara se enstaka pass: svenskbotanik.se/seminarium-om-alnons-unika-natur/

Rottfingersvamp, Ramaria boreimaxima VU. Fotograferad strax öster om Jämtgaveln, på en sandig ås vid Getterån sommaren 2021.

Vackert pärlmorskimrande Jättemusseron, Tricholoma colossus VU. Fotograferad strax öster om Jämtgaveln på en sandig ås vid Getterås sommaren 2021.

Tallnarturskogar I MEDELPAD OCH JÄMTLAND

TEXT OCH FOTO: ERICA HÄSTDAHL

I västra Medelpad och över gränsen mot Härjedalen och Jämtland finns det många marker där tallen trivs och frodas. Marken har stor påverkan av inlandsisen, det finns branter och raviner, små bitar med sandig sedimentmark och framför allt magra storblockiga marker. Tallen och alla de arter som är knutna till den är tidiga invandrare i Sverige. Troligen började tallen vandra in redan för 10 000 år sedan, just efter sista istiden. De tallar som växer i Sverige kommer antingen från söder via Danmark eller från nordöst via Finland.

Tallen har alltså funnits här under väldigt lång tid. Det speciella ekosystem som tallnatturskogen bildar har haft årtusenden att anpassa sig till våra svenska förhållanden.

TALLSKOGEN FÖDS UR BRANDEN

Tallen är ett ljusälskande träd som behöver blottad mineraljord för att gro och växa. Historiskt sett har tallföryngringar skapats ur skogsbränder som bränt bort risväxter, dödat skuggande träd som granen och blottat mineraljorden så tallens frö kan gro. När skogen brinner dör träd med tunn bark, medan den mer grovbarkiga tallen ofta skadas men överlever. Tallens försvar mot branden är att dränka in veden med kådämnen som på sikt skapar en hård vedkvalitet. Brandskadade tallar som får stå kvar i skogen lever länge, ofta över 500 år innan de sakta dör och bildar silverfärgade torrakor. Torrakorna i sin tur står solbelysta i skogen i ytterligare flera hundra år innan de faller och bildar silverfärgade tallågor. Produk- ▶

Myr vid Harrsjön, norr om Överturingen, foto från hösten 2020.

Till vänster: Gräddporing *Sidera lenis* VU med typisk algpåväxt, fotograferad vid Stormullberget mellan Ytterhogdal och Östavall, på Jämtlandssidan hösten 2021. Till höger: Kolticka, *Griseoporia carbonaria* EN. Fotograferad vid Oxmyrdalen, längs med vattenåvågen, väster om Ånge hösten 2021.

Till vänster: *Laxrosa ticka*, *Aurantiporus priscus* EN (starkt hotad enligt rödlistan), fotograferad väster om Dysjön, hösten 2021. Till höger: Fläckporing, *Anthoporia albobrunnea* VU (såbar enligt rödlistan), fotograferad vid Nicketorpsvägen, någon kilometer utanför Ånge centrum hösten 2021.

► tionstiden för en naturligt hård och silverfärgad tallåga är lång, vi talar inte om hundra år utan över 1000 år.

En tallskog brinner naturligt ungefär var 50–150 år. Naturliga skogsbränder var stora, ofta brann flera tusen hektar men med olika intensitet. I vissa delar dog alla träd, andra delar blev enstaka träd kvar och ytterligare andra delar brann markvegetationen upp medan träden klarade sig. När människan började bruka marken startade perioder med svedjebränning, ett sätt att skapa åkermark och även skogsbete åt kreaturen. Under den här perioden brann skogen oftare, kanske så ofta som med 30 års intervall. Men bränderna var av den lågintensiva typen som brände bort markvegetationen men sparade träden. Under andra delen av 1800 talet blev skogen mer värd som virke än som bete. Därmed slutade svedjebränning helt och vi människor började släcka skogsbränder i stället för att tända dem. Idag brinner inte skogen så ofta som den gjort naturligt vilket har lett till konsekvenser för arter som behöver den livsmiljö som branden skapar.

TALLNATURSKOG

Hur en tallnaturskog ser ut beror på vilken mark den växer på men också på de bränder som skapat den. Ibland är den olikåldrig med tallar ur flera generationer, då är den ofta gles och solbelyst med få grova tallar och många silvriga torrakor och lågor. Ibland är skogen lik-åldrig, klen och med självgallrad klen död ved så kallad stavatallskog. Den här typen av skog hittar man ofta i branta otillgängliga områden eller på mark med mycket stora block. Här skriver insekter, lavar och vedsvampar skogens historia.

På den döda veden kan det synas gnagspår som påminner om måsvingar, då har den mindre mörkborren varit framme. På torrakor och lågor kan man dels se lavar som dvärgbägarlav eller kolflarnlavar, men kanske framför allt vedsvampar. Här visar fläckporingar och gräddporingar på skyddsvärda miljöer. Om man har riktig tur kan man hitta någon av de riktiga rariteterna som kolticka, kritporing, laxrosa ticka, urskogsticka eller urskogsporing.

SANDTALLSKOG

Tallskog på sedimentsmark det vill säga sandig mark utan stenar eller block är sandtallskog. Här är marken slät, ofta platt och lättsam att både vandra och bedriva skogsbruk i. Det har lett till att gamla skyddsvärda sandtallskogar är väldigt ovanliga idag. I Medelpad och Jämtland finns det bara ytterst små fragment kvar, Norrbotten och Västerbotten har största delen av de naturliga gamla sandtallskogarna idag. De här skogarna är lätta att missa. Det finns oftast inte särskilt mycket död ved här, och träden kan se ganska ensartade ut. Men det räcker med att det finns en del gamla träd kvar för att det ska öppnas upp för en rad ovanliga marksvampar.

Även om det kan finnas skyddsvärda lavar och vedsvampar här så är det marksvamparna som är viktiga. I den här typen av skog hittar man vackra taggsvampar som blå eller orange taggsvamp. Den stora rotfingersvampen trivs här, likaså en rad spindlingar och musseroner som den dyrbara Goliatmusseronen eller dess vackra släkting Jättemusseronen.

FRAMTIDEN FÖR TALLNATURSKOGARNA

Tallskogen har under lång tid varit undervärderad ur naturvårdssynpunkt, den är artfattigare än artrika granskogar och den kan vid första anblick se ganska tråkig ut, men den är inte mindre viktig för det. Det är också det största hotet mot de skyddsvärda tallskogarna anser jag, att de inte syns och tar plats. De missas vid naturvärdesbedömning med följd att de avverkas och om de hittas är risken att den viktiga skötseln uteblir, och då växer de till slut igen med gran. Tallskogen behöver synas, uppskattas och skötas. Helst ska de brinna, men ibland är andra åtgärder som ringbarkning av gran och naturvårdande gallringar också relevanta.

Ta gärna en promenad i de där blockiga tallskogarna med gamla silvriga torrakor, ta med ett förstöringsglas eller kanske en lupp. Ta med lite gott fika, studera de små lavarna och vedsvamparna som finns här. Fundera över hur lätt det var att hitta den här sortens skog, och en del kanske minns hur det såg ut för 30 år sen eller 50 år sen? ■

Inventering av ett kärr vid en sjökant Ö om Anjan.

FOTO: LIAM SEBESTYÉN

Inventering av kärlväxter i västra Jämtland inom Atlasprojektet

Svenska Botaniska Föreningen startade 2007 ett projekt att producera en aktuell atlas över de vilda kärlväxterna i Sverige (en svensk kärlväxtatlas). En del av arbetet inom projektet går ut på att inventera områden där det saknas eller är brist på uppgifter. Ett par av dessa bristområden ligger i norra och västra Jämtland. Vi beslutade att, i samarbete med Jämtlands Botaniska Sällskap (JÄBS), anordna ett läger sommaren 2021 med Kolåsen som bas.

Planeringen genomfördes av Lars Fröberg, medan JÄBS bekostade övernattningar och biltransporter under inventeringsveckan. Vi var cirka 20 personer som inventerade i 6 grupper och rutor om 5x5 km användes som inventeringsenheter. Vi hade även en gemensam sal där vi på kvällen kunde gå igenom fynd som skulle kollas eller visas upp. Totalt blev 23 rutor inventerade och uppgifterna lades in direkt i Artportalen av respektive grupp (se karta intill). Eftersom atlasprojektet har rutor om 10x10 km som bas, så inventerades mestadels endast en 5x5-km ruta per milruta, vilket medförde att inventering genomfördes i 20 milrutor.

VÄXTGEOGRAFISKA ASPEKTER

Jämtland är en provins med flera stora fjällmassiv, men det finns även en kraftig atlantisk influens på grund av närheten till Nordsjön. Flera arter anpassade till milda vintrar och regniga somrar går att finna och två västliga arter som var anmärkningsvärt vanliga är kambräken *Blechnum spicant* och myrtilja *Narthecium ossifragum*. Även den västliga kransrams *Polygonatum verticillatum* blev funnen på flera ställen. En ovanligare art med västlig utbredning är fjällbrud *Saxifraga cotyledon*, som sågs vid Anjan. Ett par arter med östlig utbredning, klotstarr *Carex globularis* och dvärgmåra *Galium trifidum*, rapporterades också på varsin lokal.

DET INVENTERADE OMRÅDET hyste inte så mycket kalkmarker, men ändå gick det att hitta en del kalkgynnade arter, som rosettjungfrulin *Polygala amarella* (i princip den enda jungfrulinarten i området) och brudsporre *Gymnadenia conopsea*, som ofta växte i vägdikey. I denna miljö fanns dessutom ofta smalgentiana *Gentiana amarella*. Notblomster *Lobelia dortmanna*

Fjällbrud vid Anjan.

FOTO: ANDERS ERIXON

Karta över det inventerade området. Kryssen anger de 5x5-km rutor som inventerades under lägret och punkten anger läget av Kolåsens vandrarhem. Underlag Artportalens atlaskarta.

blev funnen på sina nordvästligaste svenska lokaler i området i några sjöar samt i Storån vid Vike, Offerdal sn.

LARS FRÖBERG

Planerad inventering 2022

I år är det planerat en inventering i norra Jämtland med Gäddede som bas i mitten av juli. Dels kommer vi att inventera i låglandet genom dagsturer, dels i fjällen med helikoptertransport och övernattningar i tält. Området är till stora delar dåligt känt och kan bjuda på många överraskningar.

Se Svenska Botaniska Föreningens hemsida (<https://svenskbotanik.se/tre-inventeringslager-av-karlvaxter-inom-vaxtatlasprojektet/>) för närmare information.

Några intressanta artfynd

Smalviva *Primula stricta*. Kall sn, Öster-Kjolåns utlopp i Kallsjön (RN: 13568-70558), örtrik väggkant, ca 50 ex 23 juli 2021, Jan Yngve Andersson, Rolf Enander & Gitte Jutvik Guterstam (fotobelägg i Artportalen, conf. L. Fröberg).

Gräsnate x gäddnate *Potamogeton gramineus x natans*. Åre sn, Lapptjärnarna (RN: 13333-70683), klarvattensjö, 20 juli 2021, Jan Yngve Andersson, Gitte Jutvik Guterstam & Patrik Engström (fotobelägg i Artportalen, conf. L. Fröberg).

Skogsvicker *Vicia sylvatica*. Kall sn, Björkede (RN: 13601-71067), grusvägren, 21 juli 2021, Lars Fröberg, Liam Sebestyén, Susann Nilsson & Monica Svensson; Kall sn, N om Sösjöans mynning i Torrön (RN: 13643-70878), vägren, 21 juli 2021, Carl-Axel Andersson, Lennart Persson, Kerstin Vikman & Uno Pettersson.

Källblekvide *Salix hastata ssp. vegeta*. Kall sn, Ö om Holdern (RN: 13591-71945), vägren, 21 juli 2021, Carl-Axel Andersson, Lennart Persson, Kerstin Vikman & Uno Pettersson (belägg till LD, conf. L. Fröberg).

Krusbräken *Cryptogramma crispa*. Kall sn, Åttfotingens östsida (RN: 13513-70815), kalfjäll, 21 juli 2021, Jan Yngve Andersson, Gitte Jutvik Guterstam & Patrik Engström.

Myggstarr *Carex rariflora*. Kall sn, Åttfotingen (RN: 13519-70815), sluttningskärr, 21 juli 2021, Jan Yngve Andersson, Gitte Jutvik Guterstam & Patrik Engström (belägg till LD, conf. L. Fröberg); Kall sn, Gråsjön (RN: 13533-70733), fjällhed, 23 juli 2021, Carl-Axel Andersson, Lennart Persson, Kerstin Vikman & Uno Pettersson (belägg till LD, conf. L. Fröberg). – Båda beläggen var ovanligt kraftiga (2,5–3 cm höga) men för övrigt typiska.

Naturskyddsföreningen satsar på artrika vägkanter

TEXT: JAN-OLOF TEDEBRAND

BETE OCH VÅRBRÄNNING

Harry Martinsson skrev dikten "Ängens sång" år 1958. Då fanns fortfarande många lieslagna brunkullaängar i Jämtland och hackslåttmarker i Medelpad kvar ute i socknarna. Idag år 2022 har lieslåttern nästan upphört men istället betas många artrika, gamla gräsmarker av får, kor och av växande skaror med hästar. Runt alla våra tätorter finns numera hästgårdar. Vårbränning av vägkanter och ängar har även visat sig vara utmärkt sätt att få bort gammal gräsförna och gynna hotade och sällsynta insekter och växter. Vi inom Medelpads Botaniska Förening brukar hjälpa länsstyrelsen med vårbränning av fina gräsmarker.

SVERIGES KANSKE FINASTE VÄGKANTER VID KÄNNÅSEN

Senaste hundra åren har nätet av allmänna vägar och privata skogsvägar tätat ute i bygderna.

Idag dras även skogsvägar fram till de nya vindkraftsparkerna. Många ängsväxter har fått en hemvist i slåttade vägkanter som blivit "Sveriges längsta blomsteräng". Sveriges kanske vackraste vägkant finns vid Kännåsen i Tysjöarnas naturreservat i Jämtland. Besök rekommenderas vid Kännåsen i juni när pampiga orkidén guckusko klänger på vägkanterna medan majvivor pryder de fuktiga vägdikena.

UPPSAMLING OCH SEN SLÅTTER

Önskvärt vore att gräs- och slyförna samlades in vid vägkantsslåttern så att samma näringsutarmning sker som när gräset förr skördades på slätterängarna. Tekniken finns, varenda gräsklippare har gräsinsamlare. Dessutom vore det toppenbra om slåtter av de mest artrika vägkanterna skedde i augusti och inte vid mid-sommartid. Statsbidrag borde även införas till bortgrävning av lupiner i vägkanter. Här i Medelpad leder floravaktaren Agneta Toomingas kampen mot lupinerna tillsammans med bland annat Rebecka Andersson vid Ånge Naturum och Annika Carlsson vid länsstyrelsen.

HELGSEMINARIUM OM ARTRIKA VÄGKANTER PÅ HUSSBORG I ÅNGE

Botanister och fjärlskännare i Jämtland och Medelpad samlades för tio år sedan till helgseminarium om just artrika vägkanter på Hussborgs herrgård i Ånge. Vi hade även med oss Margareta Edqvist som då var ordförande i Svenska Botaniska Föreningen. Seminariet sponsrades av Floraväktarna, Trafikverket och Länsstyrelsen Västernorrland. Självklart studerade vi växterna längs flygrakan på europavägen i Ånge före Jämtkrogen, folk i trakten säger bara "långsyna" om raksträckan. Vi besåg under seminariet även fina vägkanter i jämtländska kalkbältet tillsammans ▶

ÄNGENS SÅNG

*En blommande äng kan beskrivas
bara av sina fjärilar,
bara rätt besjungas av sina bin.
Att hålla samman denna tusenflykt
och rätt urskilja biens sång
kan bara de feer som evigt övat.*

Ur "Gräsen i Thule" (1958) av Harry Martinson.

FOTO: KERSTIN STICKLER

Klippbräcka. FOTO: HÅKAN SUNDIN

► med vännen Bengt Petterson. Jag och Stefan Grundström skrev artiklar om ”Våra artrika vägkanter” i Svensk Botanisk Tidskrift 2012/1 och i Rödblåran 2012/1.

CASSANDRA HALLMAN OCH ISAK ISAKSSON LEDER VÄGKANTSPROJEKT

Naturskyddsföreningen har nu erhållit 14 mkr från Postkodlotteriet för att närmaste tre åren stimulera rätt skötsel av svenska vägkanter för att gynna ängsblommor och pollinerande insekter som bin och humlor. Man vill även engagera botaniska föreningar i projektet samt sprida info till allmänheten via media. Landets kommuner har en nyckelroll med sina stora resurser av kunniga anställda och stora maskinparker. Naturskyddsföreningen har i februari 2022 anställt botanisten Cassandra Hallman som tillsammans med Isak Isaksson på rikskansliet ingår i ledningsgrupp som börjat planera väg-

kantsprojektet. Cassandra har senaste året, tillsammans med sin handledare Torbjörn Tyler, forskat om floraförändringar i några skånska socknar under senaste 200 åren. Hon jobbade tidigare på Trafikverket i södra Sverige med just artrika vägkanter. Naturskyddsföreningen är en viktig aktör ifråga om naturvård med nära 250 000 medlemmar. Här i länen Jämtland och Västernorrland har Naturskyddsföreningen regionalt kansli med två anställda: Katja Kristoffersson i Krokomb och Maria Danvind i Sollefteå. De sänder regelbundet ut nyhetsbrev till SNF-medlemmar i våra båda län. De bör kunna aktivera många naturvänner för vård av vägkanter.

JÄMTKROGENS FJÄRILSLANDSKAP

Ekologisk landskapsplanering och grön infrastruktur är idag nyckelbegrepp inom naturvården.

Smalsprötad bastardsvärmare vid Lombäcksheden i Borgsjö. FOTO: BENGT LARSSON

”Jämtkrogens fjärilslandskap” är ett spännande och uppmärksammat projekt kring europavägen 14 i gränstrakterna mellan Jämtland och Medelpad där många aktörer är involverade: Trafikverket, SCA, Länsstyrelserna i Y och Z län, Svenska kraftnät, ledande fjärilsforskare med flera. Man lyfter särskilt fram vikten av rätt skötsel av vägkanter inte bara längs europaväg E14 utan även utmed kraftgator och skogsvägar. Här finns även kalkrika kärrområden och gammal fäbodmark.

SMIFFANDE SMALSPRÖTAD BASTARDSVÄRMARE

Medelpads Botaniska Förening har varje år exkursion med Bengt Larsson till det botaniska paradiset kring europavägen och gamla pilgrimsleden nära jämtgränsen. Nu sommaren 2022 ska Bengt återigen guida oss i nybildade Harråns naturreservat, se MBF-program här i

Rödblåran. Vid exkursion häromåret placerade Bengt en liten behållare med doftämnen (feromoner) på en stubbe. Efter några minuter kom flera sniffande, tjugiga smalsprötad bastardsvärmare *Zygaena osterodensis* flygande fram till oss, se bild ovan. En stark naturupplevelse.

KRAFTLEDNINGSGATOR

Kraftledningsgator i Jämtland och Medelpad har även blivit utmärkta biotoper för många av ängarnas fjärilar och växter. Kraftgatan uppe på Lastlavaberget i Timrå vilar delvis på kalkstenshällar skapade av forntida Alnövolkanen. Här finner vi kattfot *Antennaria dioica*, klippbräcka *Saxifraga adscendens* och ängssvampar som grållila vaxskivling *Hygrocybe lacmus*. Peter Stål beskriver i Gästriklands Flora (2016) just sådan kalkbergshäll i Torsåker med enbuskar och kattfot och med enda förekomsten av klippbräcka i Gästrikland. ■

MJÄLLÅDALENS
NATURRESERVAT

Hösten 2011 ledde Stefan Grundström en exkursion i Mjällådalen med en stor grupp naturvårdare från länsstyrelsen med syfte att försöka övertyga dem om att dalgången behövde skyddas på grund av de hot som fanns i form av avverkningar och nya täkter. Ett område som även fyller de flesta kriterierna för att bli nationalpark.

Mjällån – ett reservat i ständig förändring

Till hösten ska äntligen naturreservatet Mjällådalen invigas efter många år av planering och förhandlingar med markägare. Bra gjort av Oskar Norrgrann och hans kollegor på länsstyrelsen att lotsa igenom ett så omfattande reservatsskydd med många markägare inblandade. Den som mest ska äras är Elisabeth Nilsson i Ljustorp som under många år drivit frågan om ett naturskydd i Mjällådalen.

AV: STEFAN GRUNDSTRÖM

Hela Mjällåns dalgång inom Härnösands och Timrå kommuner utgör sedan länge ett riksintresse för naturvård och är ungefär 35 km lång. Själva ån är nog nästan dubbelt så lång där den meandrar sig ned i det relativt flacka landskapet med en fallhöjd på bara drygt 100 meter. Det som ska naturskyddas nu är betydligt mindre, uppdelat på två områden, men omfattar de mest opåverkade delarna av dalgången. Mjällån har fått sitt namn av jordarten mjåla och det är en brant och djup dalgång med ca 40 m höga nipor som vittnar om en tidigare större vattenföring än idag. Troligen är det så att det under ett skede av inlandsisens avsmältning för cirka 10 000 år sedan hade nuvarande Faxälven, ett biflöde till Ångermanälven, sitt lopp som isälva genom det som nu är Mjällåns dalgång. De höga flödena från den smältande inlandsisen är det enda sättet att förklara de till synes oproportionerligt mäktiga sedimentlagren som fyller Mjällådalen.

Den mäktiga isälvsavlagringen hyser rikligt med grundvatten som enligt SGU kan vara av betydelse för regionens framtida vattenförsörjning., även det värt ett naturskydd.

Trots karaktären av vildmarksområde är kulturpåverkan påtaglig, dels via skogsbruket och flottningen, några grustäkter samt rester av äldre bebyggelse. Alla byar och gårdar i den nedre delen av Mjällån var ursprungligen fåbodar till bönderna i Ljustorp och bland annat därför finns ett omfattande nät av stigar för människor och kreatur mellan dalgångarna.

KUNSKAPSLÄGET som baseras på naturvetenskapliga studier i dalgången under åren 2009–2013 är ovanligt gott för att vara ett nytt reservat. Geologerna Karin Grånäs och Mikael Berglund från SGU karterade jordarterna och landskapsformerna i dalgången under flera fältsäsonger och på initiativ av Elisabeth Nilsson m. fl. i Timrå naturskydds förening gjordes

Sötgräs.

ett flertal artinventeringar där specialister från hela Sverige deltog på ideell basis.

Någon utbyggnad av vattenkraft och reglering har aldrig förekommit men timmerflottningen som pågick fram till 60-talets början har skadat åns botten och stränder en hel del. Omfattande restaureringsprojekt har dock genomförts av kommunerna och fiskevårdsområdesföreningarna vilket gett goda resultat med nya lekbottnar och bredare åfåror.

Det oreglerade flödet har gjort att Mjällån är geomorfologiskt aktiv med ständigt föränderliga landskapsformer. Det har i sin tur lett till att dalgången är hemvist för idag sällsynta insekter och växter som är beroende av naturliga flödeförändringar med återkommande högflöden. Typiskt för ån är också att större delen av dalgångens saknar stora sjöar vilket gör att vattenståndet ändras mycket snabbt vid regn. Den branta och rasbenägna topografin ger förutsättningar för mycket lövskog och hög ▶

SÖTGRÄS: Arten har fått sitt namn av den doft gräset har när den torkat, sägs dofta kumarin. Sötgräs är ett av de sk ryssgräsen med vidsträckt utbredning i tajgan med den svenska utbredningen koncentrerad till sydöstra Norrland. Mjällådalen har sannolikt de största förekomsterna i Sverige och en översiktlig uppskattning landar på flera tiotusentals plantor baserat på stickprovsinventeringar. Arten är konkurrenssvag och störningsgynnad och trivs i det här landskapet där översvämningar, ras och skred samt stormfällda träd är vanligt.

ASPFJÄDERMOSSA: Arten är hotklas-sad (sårbar) i den senaste rödlistebedomningen och är påträffad på cirka 20 platser i dalgången. Den växer på rikbark i äldre skogar med lämpligt lokalklimat i form av luftfuktighet och halvsugga.

Mandelpil.

- ▶ andel död ved och meandringen gör att ån har stora kontraster i lokalklimatet mellan syd- och nordbranter i den djupa dalgången.

Eftersom ån har flottats har det givetvis bedrivits skogsbruk längs med Mjällån och under den sk dimensionsavverkningsepoken försvann alla de riktigt gamla och grova träden. Den branta terrängen har dock gjort det svårt att avverka överallt och en stor del av dalgången har trots allt en skoglig kontinuitet vilket är viktigt för många arter. Det finns hundratals intressanta artfynd längs med ån som man skulle kunna berätta, här är ett urval.

Den något mytomspunna bombmurklan vars bakelselika fruktkroppar kan eftersökas direkt efter snösmältningen i början av maj har ganska nyligen påträffats i Mjällådalen. Det var stigfinnaren och naturskyddaren Elisabeth Nilsson som upptäckte bombmurkla i ett av dalgångens finare naturskogsområden. Arten är precis som många andra hotade marksvampar beroende av en kontinuitet av trädbevuxenhet men åldern

på träden förefaller att vara mindre viktigt. Vid kalavverkning försvinner ju som bekant träden och många arter av marksvampar likaså.

2011 gjordes ett sensationellt fynd då Elisabeth Nilsson hittade klotsporig murkla på en grov asplåga nära ån. Klotsporig murkla är mycket sällsynt i hela Europa och vi känner bara till ett fåtal nutida fynd i Sverige. Arten växer främst på marken och har också dykt upp i mer kulturpåverkade miljöer men den här typen av naturskog är förmodligen dess ursprungliga biotop.

Även om detta är en botanisk tidskrift är det svårt att undgå att nämna något om Mjällåns intressanta skalbaggsfauna med flera rödlistade arter som trivs på sandstränderna. Den vackra strandsandjägaren gräver som larv cirkelrunda gångar i finsanden och mjålan i de högre partierna av sandstränderna och är helt beroende av våldsamma högflöden i form av vårflooder och höstskyfall för att hålla vedväxterna, bland annat mandelpilen borta. ■

Granticka.

Strandsandjägare.

Älvsallat.

Bombmurkla.

MANDELPIL: Detta är en av de mest ovanliga naturligt förekommande Salix-arterna (viden, sälg och pilar) i Sverige men där den väl finns, mest längs skogsälvarna i Norrland, är den ofta vanlig. Detta är också en av få Salix-arter som blir stora nog att kallas för träd. Märkligt nog så har jag aldrig sett några äldre träd av mandelpil längs med Mjällån men arten är typisk för en första igenväxningsfas av sandstränderna. Namnet kommer från att äldre trädstammar får en typisk mandelfärg, orangebrun, vilket kan beskådas till exempel i Selångersfjärden.

GRANTICKA: Granticka har ett femtital kända växtplatser i Mjällådalen. Det är en karaktärsart för grannaturskogor och fungerar bra som signalart vid olika typer av naturvärdesinventeringar. Granticka är rödlistad men fortfarande ganska allmän i den här typen av landskap där det moderna skogsbruket inte kommit åt överallt. Även om de riktigt gamla träden saknas här så duger det med granar som är i 100–150 årsåldern och gärna på högstubbar och på lågor. Artdatabanken driver ett projekt där syftet är att få klarhet i grantickornas taxonomi och utbredning och de har efterfrågat allmänhetens hjälp att hitta och skicka in torkat material av granticka från olika delar av landet.

ÄLVSALLAT: Även detta en art med nordlig utbredning i Sverige och Medelpad utgör sydgräns. Det var Lars Levi Laestadius som 1824 beskrev arten för första gången i Sverige vilket var vid Selångersån. Älvsallat med sin intensivt ljusblåa blomfärg pryder mjällåstränderna på sensommaren. I släktet Lactuca som älvsallat tillhör finns även torta som också kan återfinnas i dalgången. Torta är en sk signalart för näringsrika örtrika skogar.

BOMBMURKLA: Bombmurkla är en av få fridlysta svamparter i Sverige liksom även dofticka som också finns i Mjällådalen.

Häng med ut i sommar!

MEDELPADS BOTANISKA FÖRENING SOMMARPROGRAM 2022

Början av maj

Bombmurklornas förlovade land

■ Vi har spejaren Dan Henriksen i Stugun, Ragunda som hojtar till om lämplig dag när bombmurklorna är som finast. Info om tider läggs ut på föreningarnas facebooksidor.

Samling: Indal, korsningen riksväg 86 och vägen från Bergeforsen

Ledare: Hjördis Lundmark 070-210 49 60, Jan-Olof Tedebrand 060-56 32 94

Samarrangemang: Härnösands svampklubb, MBF, Sundsvalls Mykologiska Sällskap (Myko)

Prel. söndag 15 maj

Nipsipporna i Nässjö by, Ramsele

■ Länsstyrelsens information om nipsipporna vid Nässjö by, Ramsele: <https://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/besoksmal/naturreservat/nipsippan-i-nassjo-by.html>

Samling: Kl 8 för samåkning vid stora parkeringen intill E4 vid Torsboda, Timrå.

Ledare: Eva och Håkan Sundin

Lördag 21 maj

Alnöexkursion med fokus på några av Medelpads lokalt hotade växter

■ Vi besöker byn Vrånsta med Alnös enda förekomst av sydskanadinaviska hassellundar. Mandelblom och råttsvans är tidigare funna här i hästbetad hagmark. Råttsvans tillhör en grupp gamla gårdsväxter som nu håller på att dö bort i Medelpad Vi inventerar även nuläget för rariteten sminkrot vid Smedsgår-

den och Åsberget. Sminkrot var förr vanligt åkerogräs. Vi kikar även lite på vägkantsfloran på de platser vi besöker. Alnö hembygdsförening bidrar med kulturhistorisk info om byarna vi besöker.

Samlingsplats: Längs vägen vid Alnö kyrka och Alnö hembygdsförening kl 9.00

Ledare: Eva och Håkan Sundin, Jan-Olof Tedebrand

Samarrangemang: Alnö hembygdsförening, MBF

Botanistgång pinar lupiner i orkidékärret vid Getberget.

FOTO: JESSICA ANDERSSON

Måndag 6 juni (nationaldagen)

Årsmöte

Plats: Vårdshuset Träporten i Borgsjö kl 10

■ Årsmötet inleds med fika. Efter årsmötet fortsätter vi pina lupiner och rädda blodnycklar och knottblomster i kalkkärret vid Getberget, se bild. Eget fika behövs för att orka med lupinbekämpningen. Tag med redskap för lupinbekämpning exempelvis häcksax, lie, spade.

Samling: Orkidékärret nedanför slalombacken vid Getberget cirka kl 12

Samarrangemang: MBF, Naturskyddsföreningen Sundsvall-Ånge, Naturum Ånge

Nipsippor i Nässjö by, Ramsele.

FOTO: KERSTIN STOKLER

SPONTANA
AKTIVITETER
meddelas på
MBF facebook och
via gruppmail till
medlemmar.

Lördag 11 juni.

Alnöexkursion till Långharsholmen

Samlingsplats: Stornäsets kaj kl 9.00

■ John Granbo tar oss i ut till Långharsholmens fårbetade kalkstensklippor. Botanister berättar om och inventerar om växterna på de unika kalkängarna. Geologer berättar om den vulkaniska berggrunden. Alnö hembygdsförening bidrar under fikapausen med kulturhistorisk info om Långharsholmen.

Samarrangemang: Alnö hembygdsförening, MBF, Sundsvalls Geologiska Sällskap

Ledare: Sven Jonasson, Christer Wiklund, Eva Sundin, Håkan Sundin

Söndag 19 juni

De vilda blommornas dag

■ Sedan 2002 firas De Vilda Blommornas Dag varje år runtom i de nordiska länderna. Syftet är att öka intresset för vår vilda flora. Vandringarna är öppna för allmänheten. Två blomstervandringar ordnas i Medelpad dels på Alnön dels i Liden.

1. Blomstervandring i norra Alnös artrika kalkområde

■ Kom till parkeringen vid Stornäsets naturreservat där promenadslungan startar. Drop in kl 10–14 då guider finns på plats. Promenadslungan finns kvar 1–2 veckor efteråt. Ta med fika och kläder efter väder

Ledare: Eva Grafström tel: 073-954 30 54 och Agnetha Toomingas

Samarrangemang: Länsstyrelsen

2. Blomstervandring i Indalsälvens storslagna dalgång

■ Samling kl 10 vid f.d. Trollbyn i Järkvissle. Vi samåker till Johans fäbodvall vid Kråkstenssjön på andra sidan älven. Tidsåtgång cirka 4 tim. Kläder efter väder, kom ihåg att ta med fika.

Info: Karin Lindberg tel: 073-987 32 35.

Hitta hit: Trollbyn som just nu har stängt ligger cirka 65 km nordväst om Sundsvall vid väg 86 i byn Järkvissle. <https://maps.app.goo.gl/Ty33drReyL7AZJR8>

Ledare: Johan Rudin och Monika Karlsson.

Fler utflykter...

Söndag 3 juli

Pyrolor och annan biologisk mångfald i Kåski gammelskog

■ MBF och Myko har inventerat gammelskogen i Kåski som SCA sparar. Här växer trådbrosklav, sällsynta knappåslavar, aspfjädermossa, rosentickor, rynkskinn. Gammelskogen i Kåski är ett paradis för studium av fyra pyrolor: björkpyrola, klotpyrola, vitpyrola, ögonpyrola. Vi njuter även av annan biologisk mångfald i den flera hundra år gamla skogen som fuktas av Lillån.

Ledare: Maja Lundahl, Kerstin Stickler, Jan-Olof Tedebrand

Samling: Vid landsvägsbron i Kåski kl 10.00 där vi lite grand kikar på väggkantsfloran.

Samarrangemang: MBF, Myko, Naturskyddsföreningen Sundsvall-Ånge, Naturum Ånge

Juli

Rutininventeringar med Bege Jonsson

■ Rutinventeringarna med Bege Jonsson fortsätter under somrardagar och ljusa sommarkvällar. Det är hög livskvalitet att vara ute med kompisar sommardag och inventera växter runt om i Medelpad. Man behöver inte vara särskilt duktig på växter för att delta, någon i varje grupp kan de flesta arterna så vi lär av varandra. Riktigt knepiga arter diskuteras vid återsamling.

Hör av dig till Bege Jonsson så hamnar du på hans lista över de som, ofta med kort varsel, får kallelse till lärorika botaniska även-tyr i hembygden: bengt-gunnar.jonsson@miun.se

Eva Sundin tipsar även på MBF facebook-sida om inventeringarna.

Lördag 9 juli

Vi pinar lupiner och räddar orkidéer

Samling: Getbergets slalombacke kl 10.00.

Tag med redskap för lupinbekämpning exempelvis häcksax, lie, spade.

Ansvarig: Agneta Toomingas, telefon: 070-200 73 75

Söndag 24 juli

Vandring i fjärils- och orkidéparadis

■ Längs Harrån i Borgsjö finns sandig kalktallhed med smultronkareller och orkidékärr.

Ledare: Rebecka Andersson, Östen Gardfjell, Bengt Larsson, Jan-Olof Tedebrand.

Samling: Naturum Ånge kl 9.00

Samarrangemang: MBF, Myko, Naturum Ånge, Naturskyddsföreningen Sundsvall-Ånge.

Söndag 7 augusti

Skön vandring längs havskusten i Njurunda

■ Vi inventerar fåglar, stenar, svampar, växter intill havets vaggande brus längs havskusten från Lörudden till Svartviken i SCA Njurundakustens mångfaldspark. Vi får troligen även med oss geologvänner från Sundsvalls Geologiska Sällskap. Emelie Westin, naturvårdsspecialist vid SCA, som berättar om satsningar på natur och kultur i mångfaldsparken. Vi parkerar en del bilar vid stora parkeringen och stora infotavlan vid vägen söder Svartviken så vi kan åka tillbaka till Lörudden.

Ledare: Jessica Andersson, Jonas Lidberg, Peter Nilsson, Kerstin Stickler, Jan-Olof Tedebrand.

Samling: ICA Bommen i Njurunda vid kyrkoruinen för info kl 9.00. Medtag kläder efter väder!

Samarrangemang: MBF, Myko, Naturskyddsföreningen Sundsvall-Ånge

Örtvandringar

Kurs!

■ Vi lär oss om ätliga växter till mat, krydda, örtte och bättre hälsa under fyra vandringar. Årstidens växlingar gör att vandringen blir olika varje gång. Allt från de späda bladen tidigt på våren till sensommarens mogna bär och frukter. Vi stannar till då och då, plockar, luktar, smakar och lär oss mer om hur man bäst tar hand om dessa örter och vad de gör för nytta i ditt kök eller husapotek. Kursbok ingår. Inga förkunskaper behövs!

Plats: Tillgänglig via buss alt bra P, meddelas senare.

Datum: 26 alt. 28 maj kl 10.00, 18 juni kl 10.00, 2 juli kl 10.00, 13 augusti kl 10.00

Info: Karin Lindberg, 073-9873235

Anmälan till Studieförbundet: sundsvall@studieforamjandet.se. Telefon: 060-120754

Lördag 13 augusti

Vi pinar lupiner och räddar orkidéer

Samling: Getbergets slalombacke kl 10.00.

Tag med redskap för lupinbekämpning exempelvis häcksax, lie, spade.

Ansvarig: Agneta Toomingas, telefon: 070-200 73 75

Lördag 27 augusti

Vi lär oss mossor med

Tomas Hallingbäck

■ Mossutflykt i gammelskogen vid Kåski med Tomas Hallingbäck som skrivit boken "Mossor".

Samling kl 9.00 vid landsvägsbron i Kåski, Stöde strax före Lillström.

Ledare: Maja Lundahl, Tomas Hallingbäck, Jan-Olof Tedebrand

Samarrangemang: MBF, Naturum Ånge, Naturskyddsföreningen Sundsvall-Ånge

Vandring och inventering i gammal tallskog i Ånge

■ Spontan utflykt, senhösten, vi väljer dag när det inte regnar.

Ledare: Erica Hästdahl, Bengt Larsson, Håkan Sundin, Jan-Olof Tedebrand

Samarrangemang: MBF, Myko, Naturum Ånge.

Info om plats och tid kommer på MBF, Myko och Naturum Ånges facebooksidor

PROGRAMGRUPPEN:

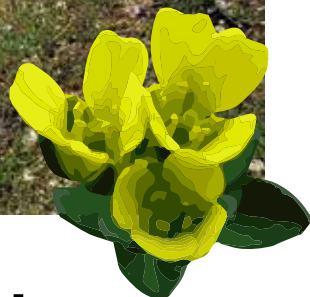
Jessica Andersson, Karin Lindberg, Jan-Olof Tedebrand

Info: Jan-Olof Tedebrand, 060-563294, jan-olof.tedebrand@telia.com, Eva Sundin, 070-9220416, e.sundin@telia.com

Välkomna!

Utsikt över Skarsfjället från branten med gulldraba.

Ny lokal för gulldraba *Draba alpina*

Första varma dagarna i juli var jag, min dotter Lisa och AnnaCarin på vandring i närheten av Skarsfjället i Härjedalen. Efter tre nätter i tält gick vi tillbaka mot Bruksvalarna. Det var väldigt varmt, men på 1100 meters höjd ganska behagligt. Särskilt utan packning och om man satt still och blickade ut över de snöfläckade fjällmassiven. Det var vid ett sådant tillfälle jag upptäckte en intressant brant högre upp i sluttningen. Jag fick 60 minuter på mig medans övriga gick i förväg mot leden.

TOPPEN AV SLUTTNINGEN som utgör Mittåstötarnas södra flank, når 1251 m ö.h. Sluttningen vetter mot väster och sydväst och innehåller små lodytor, klipphyllor och lösa block. Floran var överraskande rik och påminner om vad man kan se på de fina blomsterfjällen Mittåkläppen och Axhögen. Mattor av fjällsippa som nu blommade i vita drivor, nätvide, purpurbräcka, tuvbräcka, fjällruta vittnar om

hög kalkhalt. Här fanns också klippveronika, raknörel och bergdraba.

Det intressantaste fyndet blev dock gulldraba som nu blommade fint. Lustigt nog växte den precis som jag, och många andra, sett den på Mittåkläppen, nämligen vid foten av ett stort block nedanför branten. Det fanns även några plantor i branten på västsidan. I Härjedalen är gulldraban bara känd från Mittåkläppen och Helags (Danielsson, 1994). Många aktuella rapporter finns i Artportalen från Mittåkläppen särskilt efter botanikdagarna 2019 där den sågs vid "gulldrabastenen". Från Helags finns däremot vad jag vet bara Harry Smiths gamla fynd från 1913 och 1914. Fler lokaler finns i norra fjällområdet och närmast i Åsele lappmark.

Lokalen är inlagd i Artportalen under namnet Däeriesbaektie SO och har koordinaterna O: 1321097, N: 6967887 (±25m) i RT90 2.5 gon. PETER STÅHL

REFERENSER

Danielsson, B. 1994: Härjedalens kärlväxtflora. SBF-förlaget.

Jämtlands Botaniska Sällskap

STYRELSE:

Staffan Åström, ordförande
carex47@gmail.com
070-68 68 274

Göran Dahl, sekreterare
dahl.goran@telia.com

Lars-Åke Bäckström, kassör
lars-ake.backstrom@live.se

Jana Novak, ledamot
novakjana69@gmail.com

Henrik Zetterström, ledamot
heze@telia.com

Bo Svartholm, suppleant
bo.svartholm@gmail.com

www.jamtflora.se

Medlemsavgift:

100 kr/år inkl. Rödbläran.
20 kr/år exkl. Rödbläran.
20 kr för Familjemedlem.

Plusgiro: 198 45 37-9

Bankgiro: 5837-2038

Medelpads Botaniska Förening

STYRELSE:

Eva Sundin, ordförande
e.sundin@telia.com

Agneta Toomingas, sekreterare
a.toomingas@hotmail.com

Håkan Sundin, kassör
hkan.sundin@telia.com

Bengt-Gunnar Jonsson, v. ordf.
bengt-gunnar.jonsson@miun.se

Bengt Larsson, ledamot
bengtrlarsson@gmail.com

Jan-Olof Tedebrand, ledamot
jan-olof.tedebrand@telia.com

Olof Svensson, ledamot
olof.l.svensson@telia.com

Jonas Lidberg, ledamot
jolid2007@yahoo.se

Kerstin Stickler, ledamot
konsult.kstickler@gmail.com

www.medelpadsbotaniska.se

Medlemsavgift:

150 kr/år inkl. Rödbläran.
30 kr för familjemedlem.

Plusgiro: 44 36 79-6

Rödbläran

REDAKTION:

Staffan Åström, Aspås, carex47@gmail.com

Stefan Grundström, Älgsjö, stefan.grundstrom@hotmail.com

Eva Sundin, Söråker, e.sundin@telia.com

Jan-Olof Tedebrand, Sundsvall, jan-olof.tedebrand@telia.com

Utgiven i samarbete mellan Jämtlands Botaniska Sällskap och Medelpads Botaniska Förening.

Utkommer med 2 nummer per år. Manusstopp nr 1: 15 april och nr 2: 15 november

Grafisk form: Kerstin Stickler **ISSN** 1100-1674

FOTO: KERSTIN STICKLER

Rosettjungfrulin, Myckeläng.

Rödbläran

www.jamtflora.se

www.medelpadsbotaniska.se